slovenske institucije, kolektivi ter posamezniki in posameznice.
Med temi je vsekakor potrebno izpostaviti podporo poslancev Evropskega parlamenta iz poslanske skupine GUE / NGL, ki so v svojem pismu ljubljanskemu županu Zoranu Jankoviću marca 2008 zapisali: »Po našem mnenju je realnost socialnega centra v Rogu uglašena z mnogimi drugimi izkušnjami, posejanimi po celotni Evropi, kjer se kreativnost, samoprodukcija dogodkov, kulturnih in socialnih aktivnosti srečuje z boji v sodobnih evropskih mestih, prispevajoč h kreaciji "neodvisnih prostorov" in ostalih praks, ki bogatijo družbo. (…) Prepričani smo, da bi morala biti izkušnja Roga ohranjena. Edini način za dosego tega cilja je dejansko in jasno soočenje z ljubljanskimi mestnimi oblastmi. Zaprtje centra Rog bi bilo negativno dejanje in bi povzročilo škodo ne le mestu Ljubljana, ampak tudi Evropi nasploh«.
Ali pa Deklaracijo evropskih socialnih centrov in drugih kulturnih, političnih in univerzitetnih mrež, ki jo je marca 2008 v podporo SC Rog podpisalo 24 evropskih institucij in kolektivov. V njej je med drugim navedeno: »Zadnje dni dobivamo alarmantne novice, da je župan mesta Ljubljana, g. Zoran Janković, obiskal Socialni center Rog, in zaukazal izpraznitev prostorov in izrazil namen takojšnje deložacije. Tovarna Rog, ki je bila prazna in neuporabljena več let, je v zadnjih 24 mesecih postala izjemno aktiven socialni center, ki vključuje kulturne, politične, socialne dejavnosti. Postala je prostor proizvodnje vednosti, s katerim samoupravljajo študenti, umetniki, prekerni in migranti. Izkušnja Socialnega centra Rog je tako postala izjemno ustvarjalen spoj evropskega prostora. Za kulturne, politične, izobraževalne mreže in kolektive iz različnih delov Evrope, ki smo soustvarjali v Socialnem centru Rog, so zahteve SC Rog, da bi obdržali prostore za delovanje, naše zahteve. Obenem obljubljamo, da bomo glas SC Rog ponesli v različne evropske metropole.«

In ne nazadnje peticijo Poziv k podpisu podpore avtonomni, svobodni in samoupravni uporabi nekdanje tovarne Rog!, ki jo je v istem obdobju v par dneh podpisalo več kot 600 posameznikov in posameznic.

Zgoraj navedeni izseki so zgolj izrazi podpore, prejeti v kritičnih obdobjih obstoja nove tovarne Rog. Potreba po tovrstnih prostorih in podpora njihovemu delu se namreč bistveno bolj izraža v dnevnem delovanju in mreženju, ki kljub odsotnosti osnovnih pogojev vztraja v zavidljivi dinamiki in kontinuiteti.

K centrom svobodne kreativnosti

SC Rog razumemo kot prostor hibridizacije in kreolizacije, ki omogoča artikulacijo novih pravic. Slednje se definirajo na osnovi gradnje novih skupnosti, ki izzivajo, napadajo in obenem transcendirajo meje ter na osnovi neposrednega izražanja želja, potreb, sanj proizvajalcev družbe in sveta: migrantov, prekercev, študentov, kozmopolitov... SC Rog je zato prostor drugačne proizvodnje, utemeljene na znanju in kreativnosti. V Ljubljani, Sloveniji in EU poteka reorganizacija kulturne, umetniške, znanstvene in izobraževalne produkcije. Tej reorganizaciji načelujejo koncepti kreativnega mesta in kreativnih industrij, zato prinaša izključevanje na ravni porabe znanstvene, kulturne in umetniške produkcije ter še večjo proletarizacijo in prekerizacijo na ravni njene proizvodnje. MOL je pred kratkim obelodanila načrt obnove kompleksa tovarne Rog in sprejela odlok o javno zasebnem partnerstvu. S tem je postalo jasno, da bo bodoči center sodobne umetnosti v resnici center kreativnih industrij. Proti izključevalnim in diskriminirajočim konceptom kot sta koncepta kreativnega mesta in koncept družbe znanja, postavljamo svoj koncept, ki izhaja iz realnosti neenakosti in nesvobode v tem mestu in v tej družbi. To je koncept novih institucij osvobodilne kreativnosti in osvobodilnega znanja, ki bodo naredili družbo znanja in kreativnosti dostopno vsakomur in v katerih proizvajalci znanja in kulture ne bodo odtujeni od materialnih in družbenih pogojev proizvodnje.

V SC Rog zato skupaj z drugimi programi in iniciativami, ki so v tovarni Rog in drugje zavezani gradnji skupnega, mestu Ljubljana predlagamo boj za nov tip institucij družbe blaginje: Centre svobodne kreativnosti in svobodnega znanja.
Pričujoč bilten je prelomen moment v samokonstituciji SC Rog. Izraža pomembno spremembo v nekaterih izhodiščih našega delovanja, ki so bila v preteklosti javno proklamirana. Nova izhodišča izhajajo iz refleksije štirih let delovanja v gverilskih pogojih, bolj ali manj popolnega ignoriranja s strani MOL, sodelovanja v številnih urbanih bojih, ki so pokazali zaostrovanje segregacije, diskriminacije, gentrifikacije, marginalizacije velikega dela ljubljanskega prebivalstva, očitne ekspanzije apetitov špekulativnega in rentnega kapitala po skupnem življenjskem prostoru v Ljubljani, iz revolta nad tem, da javne oblasti na finančno in ekonomsko krizo odgovarjajo s še bolj brezrezervnim hlapčevanjem kapitalističnim subjektom, tistim torej, ki so zanjo odgovorni. Tak razvoj stvari je pokopal koncept začasne rabe. Sedaj se borimo za reapropriacijo kot samodoločne prakse in institucije - za nove institucije skupnega. In do tega imamo pravico! Ta pravica izhaja iz projekta vračanja moči vsem. Je torej mnogo večja, kot je bila pravica peščice, ki nam je skozi množično razlastitev, privatizacijo in lastninsko konsolidacijo vzela skoraj vso moč.

Več o preteklem in aktualnem delovanju SC Rog poišči na naši spletni strani www.njetwork.org in na strani tovarne Rog www.tovarna.org. Poglobljeno znanstveno analizo in ključne dokumente štiriletnega delovanja v SC Rog najdeš v zadnji številki Časopisa za kritiko znanosti (letnik XXXVII, številka 238) z naslovom Horizont bojev: na lateralah, mejah in marginah. Publikacija je skoraj v celoti nastala v iniciativah SC Rog in je plod kolektivnega uredništva njegovih aktivistov in aktivistk.

se predstavi

Bilten SC Rog
februar 2010, 2. izdaja

RESEARCH AND ENJOY

- Kako je SC Rog nastal?
- Opredelitev delovanja SC Rog
- Opis ključnih iniciativ v dosedanjem delovanju SC Rog
- Pretekli izrazi podpore
- K centrom svobodne kreativnosti

Kako je SC Rog nastal?

Socialni center Rog se je vzpostavil v prostorih opuščene tovarne Rog, ki je v lasti MOL in je zaradi špekulativnih razlogov brezciljno samevala in propadala več kot desetletje. Potreba po samoupravnih prostorih in institucijah, v katerih je možno kontinuirano razvijati in preizkušati samonikle oblike življenja, temelječe na principih solidarnosti, opolnomočenja ter vključujočnosti, je vztrajno tlela že pred svojo inkarnacijo v prostorih opuščene tovarne. V genskem zapisu SC Rog se tako skrivajo izkušnje, pridobljene v mnogoterih preteklih iniciativah in družbenih bojih: v boju za pravice beguncev oziroma oseb z začasnim zatočiščem iz BiH (gibanje I Kapak! iz leta 2001), v boju izbrisanih prebivalcev in prebivalk RS (od leta 2002 do danes), v protivojnih iniciativah (proti invaziji na Irak 2003), v bojih za drugačno globalizacijo prvega cikla alterglobalizacijskega gibanja, v iniciativah za samoorganizacijo prekernih in migrantskih delavcev (Euro Mayday 2004, 2005, 2006), v bojih za nove avtonomne prostore in v mnogih drugih.
V omenjenih bojih in iniciativah nastale senzibilnosti, želje, potrebe, kolektivi in mreže so se marca 2006 izrazile v odprtju bivše tovarne Rog ter svoje vizije delovanja in organizacije sveta prelile v prostor, ki so ga namenile neodvisni in nekomercialni socialni, kulturni, umetniški in politični produkciji. Oživitev tovarne Rog je opuščeno in devastirano območje v središču Ljubljane prelevila v nov tip institucije in ga hkrati zaradi načina funkcioniranja, ki se je vzpostavil na trajektorijah skupnega, odprtega in nehierarhičnega, odprla vsem prebivalcem in obiskovalcem

mesta. SC Rog se je znotraj te nove institucije vzpostavil kot organizirana kolektivna realnost, ki dela na konceptu širše družbeno angažiranega avtonomnega prostora in novih praks, proteze drugačnega mesta, družbe in sveta.

Opredelitev delovanja SC Rog

Socialni center Rog je odprt, samonikel, avtonomen, samoupraven, produkcijski, politični prostor.
Socialni center je vključujoč in nediskriminatoren. Ob tem lahko kdo poreče: »Pa saj sta vključujočnost in nediskriminatornost deklarativen cilj vseh politik, pa naj gre za mestne, državne, evropske politike, za nacionalno ustavo, dokumente Združenih narodov ali Evropsko pogodbo o ustavi. Kaj se potemtakem sploh greste v Rogu? Za zavzemanje proti oblikam diskriminacije in izključevanja pa res ne rabite prostorov, kot je SC Rog! Hodite na volitve, prijavljajte se na razpise, podpisujete peticije! Na ta način boste najbolj prispevali k uresničitvi nespornega ideala vključujočnosti in nediskriminatornosti.«
Na to lahko odgovorimo: »Mislite, da bi štiri leta vztrajali v nemogočih pogojih - z elektriko na agregat, ob rednih poskusih županstva, da nas deložira, v ozračju skrajne negotovosti, ko ne vemo, kaj bo prinesel jutrišnji dan, ko ob snovanju vsakega novega projekta in iniciative kljuva strah, da ga bomo izvedli na cesti ali v stanju obleganja - če bi šlo

za našo kaprico? Vse iniciative in kampanje, ki smo jih organizirali ali soorganizirali v SC Rog, so vedno znova pokazale, da sta diskriminacija in izključevanje vse kaj drugega kot odklon od brezhibnega sistema in s tem popravljiva napaka v delovanju k idealu nediskriminacije in vključujočnosti usmerjenih pravne in socialne države. Pokazale so, da se našega delovanja ne da zreducirati na to, da zgolj opozarjamo na nepopolnosti v sicer k idealu vključujočnosti, enakosti in svobode usmerjenemu delovanju oblasti. Vedno znova smo ugotovili, da sta diskriminacija in izključevanje institucionalna. Tega dejstva pa ne moremo spremeniti tako, da ostanemo znotraj samonanašajoče se logike obstoječih družbenih institucij, torej obstoječih institucij oblasti. Če želimo razviti resnično kritiko diskriminacije in izključevanja ter resnične alternative moramo tvoriti nove institucije, ki so obstoječim zunanje, vendar pa v obstoječe dejavno posegajo. Le na ta način lahko definiramo nove pravice in nove prakse vključevanja, svobode in enakosti, ki bodo bodisi reformirale obstoječe družbene in politične institucije bodisi tvorile nove.«

Gradimo in hočemo nič več in nič manj od novih institucij delavskega in družbenega gibanja. SC Rog je praksa in prostor, ki se razume kot tovrstna institucija, kot institucija, ki je bistvena za proizvodnjo družbenih in političnih inovacij. Institucije gibanja so ključne za boj proti diskriminaciji in izključevanju zato, ker gradijo nove, odprte, egalitarne in svobodne skupnosti. Gradijo jih tako, da transcendirajo in subvertirajo meje, ki vzpostavljajo in reproducirajo delitve, segregacijo, apartheid, kastno družbo, brezperspektivnost, mikro fašizme, obstoječa razmerja oblasti. Kot takšne, kot prostor, ki mora biti fizičen in teritorialno konkretiziran, lahko artikulirajo, organizirajo in udejanjajo želje, potrebe in pravice samega človeštva in sveta. SC Rog kot zemeljsko mesto globaliziranega človeštva deluje v kontekstu mesta Ljubljana, ki je polno bolj ali manj vidnih brazgotin meja, segregacije, gentrifikacije, razslojevanja, neenakosti, diskriminacije, brezperspektivnosti... Kot odprt, samonikel, avtonomen, samoorganiziran, političen, angažiran in bojevit prostor gradi drugo mesto Ljubljana: mesto svobode in enakosti vseh globalnih državljanov.

Delovanje SC Rog ni odrezano od širšega dogajanja v družbi, temveč je globoko potopljeno v mnogotera družbena in delavska gibanja, tako v Evropi kot v Sloveniji. Tako je na eni strani aktivni del Evropske mreže socialnih centrov, mreže avtonomnih institucij, ki po evropskih mestih delujejo na podlagi istovrstnih mehanizmov in principov, hkrati pa ohranja intenzivne stike z drugimi gibanji, ki so v evropskem prostoru nastala na temeljih prvega cikla alterglobalizacijskega gibanja. Na drugi strani pa je bil SC Rog integralni del najpomembnejših družbenih iniciativ, ki so se porodile v zadnjih letih v Sloveniji.

Opis nekaj ključnih iniciativ v dosedanjem delovanju SC Rog

Manifestacija rojimo proti diskriminaciji (27. april 2006) in **Euromayday migrantskih in prekernih delavcev in delavk (1. maj 2006)**. Širša kampanja in mobilizacija, katero smo animirali ob čiščenju prostorov in vzpostavljanju osnovne infrastrukture za delovanje v na novo odprti tovarni Rog, je bila manifestacija Rojimo proti diskriminaciji in Euromayday 2006. Rojimo proti diskriminaciji je bila antirasistična manifestacija, katere namen je bil dati aktualno vsebino 27. aprilu, dnevu zgodovinskega boja proti nacifašizmu. Ta manifestacija je bila del evropske mobilizacije in mreže Euromayday, ki koordinira boje prekernih in migrantskih delavcev in delavk. Prvega maja smo organizirali množičen prevoz na Euromayday v Sloveniji, ki je bil to leto v Mariboru. Samoorganiziranje postfordističnega proletariata je stalnica delovanja SC Rog.

Svobodna Ljubljana. Jeseni 2006, pred lokalnimi volitvami, smo formirali gibanje Svobodna Ljubljana. Gibanje je povezalo samoorganizirane realnosti, kot sta Tovarna Rog in Metelkova mesto, ki že vrsto let gradijo alternativne prostore delovanja in drugačne družbene odnose na področju mesta Ljubljana. Ti prostori predstavljajo osvobojene cone, ki v praksi živijo avtonomijo in nov politični protagonizem – onkraj logike kapitala in struktur oblasti. Gibanje je nastalo iz spoznanja, da Ljubljani daje obraz mnogo ljudi, ki so popolnoma izključeni iz klasičnih mehanizmov politične participacije, da je nujno okrepiti moč mesta nasproti nacionalni državi, in da nujno potrebujemo redefinicijo koncepta javnega. Svobodna Ljubljana je skušala artikulirati potrebe in vizije prebivalcev in prebivalk, katerih glasu se v igri protagonistov finančne in politične moči ne sliši.

IWW (Nevidljivi radnici svijeta – Invisible Workers of the World – Nevidni delavci sveta) je aktualna avtonomna (tj. neodvisna od delodajalcev in lastnikov delavskih domov) iniciativa migrantskih delavcev v Sloveniji. IWW preverja razmere v delavskih domovih, na gradbiščih in drugih mestih koncentracije migrantskega dela in bivanja, obvešča delavce o njihovih pravicah in širi možnosti (samo)organiziranosti migrantskih delavcev. Prav tako organizira razne prostočasne dejavnosti za migrantske delavce, od izobraževanj (jezikovnih, računalniških, pravnih) do zabav. Iniciativa Nevidni delavci sveta je sodelovala tudi v okviru Fronte za svobodo sveta, ki je organizirala antifašistično manifestacijo 27.4.2009 v Ljubljani. S svojim angažmajem, ki je potekal pod imenom **Vstaja nevidnih delavcev sveta**, je opozorila na poskuse, da oblasti reševanje trenutne ekonomske krize skušajo prevaliti na pleča tistih, ki jim je dostop do družbenega bogastva že zdaj sistematično oviran oziroma odtegnjen, predvsem na migrante ter ostale prekerne delavce.

Viza za budućnost: od radnika do radnika, za bolji život. Oddaja Nevidnih delavcev sveta (IWW) na Radiu Študent 89.3 MHz, vsako drugo nedeljo ob 20h. Aktivisti in aktivistke Socialnega centra Rog so ob prvih srečanjih z delavci sveta naleteli na veliko oviro za delovanje, ki jo predstavljajo avtoritarne oblike nadzora tako v službi kot v delavskih domovih. Izkazalo se je, da je predpogoj za uspešno samoorganiziranje delavcev vzpostavitev skupnega komunikacijskega prostora, ki bo odpravil osamljenost delavcev ter njihovo ločenost od ostale družbe. V iskanju oblike necenzurirane komunikacije se je pojavila ideja radijske oddaje delavcev za delavce. Vsaka oddaja je

priložnost za distribucijo letakov po delavskih domovih. V njih vabimo k poslušanju oddaje, hkrati pa odpiramo nova vprašanja, ki zadevajo življenjske pogoje delavcev sveta. Radijska oddaja pa ne pomeni zgolj možnosti necenzurirane komunikacije. Predstavlja enega od načinov gradnje biosindikalizma. Gre za iskanje avtonomnih oblik družbene blaginje in za obliko samoovrednotenja. Oddaja je v etru od 23. marca 2008.

Mreža za stalni obisk je leta 2006 nastala v odprti tovarni Rog. Njen cilj je bila organizacija rednih obiskov zaprtih v Centru za tujce na Velikem otoku pri Postojni, takojšnja osvoboditev tam priprtih devetih gambijskih nogometašev in javna kampanja proti obstoju institucije kot je priporni center za tujce. Mreža je organizirala nogometni turnir Za svobodo gibanja, na katerem so se z gambijskimi nogometaši pomerili slovenski nogometaši zlate generacije. Kljub temu, da je mreža priskrbela zahtevane garante, je administracija Centra za tujce zavrnila njihove prošnje po izpustitvi na svobodo v okviru ti. milejšega ukrepa. Zato smo v okviru No Border Campa, ki je potekal poleti 2006 na meji med Gorico in Novo Gorico, izpeljali blokado Centra za tujce. Na to sta se administracija centra in MNZ desne vlade odzvala z nasilnim posegom posebne policijske enote. Na koncu so se vendarle vdali in izpustili mlade nogometaše. V SC Rog od takrat naprej redno izvajamo monitoring ilegalizacije prosilcev za azil in na različne načine opozarjamo na nevzdržnost azilne in migracijske politike, ki slonita na množičnem zapiranju v Center za tujce.

Svet za vsakogar je aktualna iniciativa prosilcev za azil, ljudi brez statusa in zaprtih v centru za tujce. Skupina prosilcev za azil, ki so nastanjeni v Azilnem domu na Viču, se je odločila, da slovenski javnosti spregovori o pritiskih na prosilce za azil, negotovosti, v kateri živijo, in sistematični pretvorbi azila (tako na ravni institucije azilnega doma kot na ravni azilne zakonodaje) v instrument odvračanja prosilcev za azil. Povezali so se v gibanje »Svet za vsakogar«, ki obenem povezuje vse, ki jim je bila odvzeta pravica do dostojnega življenja, *sans-papier* ter ljudi, ki so zaprti v centrih za tujce. Gibanje skupaj z aktivisti Socialnega centra Rog nasprotuje migracijski politiki Evropske unije, ki podpira režim apartheida, izkoriščanja ter trajne ilegalizacije.

Karavana izbrisanih (jesen 2006) in vsakoletni **tedni izbrisanih** (2007, 2008, 2009, 2010). V Socialnem centru Rog od njegove vzpostavitve deluje gibanje izbrisanih. Jeseni 2006, dve leti po zmagi desnice na oblasti, ko so izbrisani v Sloveniji povsod naleteli na zaprta vrata, smo v SC Rog in CIIA, skupaj z drugimi podporniki izbrisanih, organizirali karavano izbrisanih. Karavana se je na svoji poti ustavila v Deželnem parlamentu Furlanije Julijske krajine v Italiji, v francoski Narodni skupščini v Parizu in v Evropskem parlamentu v Bruslju. Namen karavane je bil politična podpora tožbi na evropskem sodišču za človekove pravice in vidnost problema izbrisanih v širšem evropskem prostoru. Od leta 2006 je SC Rog osrednje prizorišče vsakoletnega tedna izbrisanih, ki poteka v tednu, ko "obhajamo" 26. februar, dan, ko je slovenska država iz registra stalnega prebivališča izbrisala več kot en procent prebivalcev in prebivalk, živečih med nami.

Odpiranje aktualnih vprašanj na **skupščinah gibanj, predavanjih, diskusijah, okroglih mizah, bralnih krožkih**. S sklopi predavanj, kot na primer "Migracije in globalna pravičnost", "Vstajništva in kriza", skupščinami gibanj, kot na primer "Mayday", "Ne bomo plačali njihove krize" "Za svobodo gibanja in pravico do bivanja", mednarodnimi diskusijami, ki jih redno organiziramo v projektu Uninomada na Fakulteti za družbene vede in v SC Rog, organiziramo poglobljene razprave o aktualnem trenutku in o načinih skupnega angažmaja. SC Rog je Univerza za nepodredljive vede, kjer študiramo zato, da bi naredili razliko.

Socialni center Rog iniciira ali sodeluje v različnih **množičnih mobilizacijah** in je aktiven v različnih **aktivističnih mrežah**. Nekaj primerov: Na prehodu iz 2006 v 2007 smo bili eden od stebrov mobilizacije proti pregonu družine Strojan iz njihove zemlje in njeni deportaciji v begunski center. Leta 2007 smo sooblikovali avtonomen blok na velikih sindikalnih demonstracijah pod geslom Fuctory-Free Space, leta 2008 smo v okviru konference evropskih socialnih centrov v Barceloni aktivno sodelovali pri organizaciji in izvedbi demonstracij Za svobodo gibanja in pravico do bivanja. V SC Rog smo leta 2008 v okviru mreženja evropskih socialnih centrov organizirali ljubljansko konferenco evropskih socialnih centrov. 27. aprila 2009 smo soorganizirali veliko antifašistično demonstracijo, katere namen je bil preprečiti shod ksenofobov in rasistov proti gradnji mošeje, pokazati, da je Ljubljana vedno bila in vedno bo antifašistično mesto, manifestirati, da je treba vrednote zgodovinskega antifašizma povezati z aktualnimi delavskimi in družbenimi boji, ter ponovno pokazati, da se začne boj proti fašizmu z branjenjem avtonomne in svobodne javne sfere in prostorov.

Delovna skupina proti delu je nastala v okviru Študentskega plenuma in je avtonomna iniciativa samoorganiziranih študentk in študentov, brezposelnih, prekercev in migrantov, ki deluje v prostorih Socialnega centra Rog, ki je hkrati del same skupine. Ukvarjamo se z vprašanji študentskega dela, dela prek avtorskih pogodb in ostalih oblik prekernega dela v postfordizmu. Odpiramo vprašanja javnega dobrega in javnih dobrin v luči krčenja socialne države, z vprašanjem intelektualne lastnine kot privatizacijo občega intelekta ter z vprašanji izhodov iz globalne krize kapitalizma in iskanjem alternativne družbene ureditve. Borimo se za pravice, ki ne izhajajo iz dela, za univerzalni garantiran dohodek, za reafirmacijo skupnega, neodvisno od države in kapitala, za manj dela in več svobode za vse!

Pretekli izrazi podpore

Delovanje bivše tovarne Rog in s tem tudi Socialnega centra Rog je ves čas spremljala skrajna negotovost glede prihodnosti delovanja. Ob trkih, ki so se v preteklosti dogajali z MOL glede upravičenosti obstoja znotraj oživljenih prostorov tovarne, so podporo delovanju SC Rog in naploh tovarne Rog izrazile mnoge mednarodne in